

Advies aan de minister van Justitie

Voorontwerp van wet houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen

vrijdag 15 september 2023

Inleiding

Het voorontwerp van wet *houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen* stelt wetswijzigingen voor om justitie mee te laten groeien met de digitalisering van en technologische ontwikkelingen in de samenleving. Daarnaast bevat het voorontwerp van wet ook wetswijzigingen die geen betrekking hebben op de digitalisering van justitie, het hoofdthema van het ontwerp.

De digitalisering van het informatieverkeer en-beheer binnen het justitiële domein is voor de OVB onvermijdelijk en ook nodig. De OVB leverde inspanningen om vanuit de advocatuur als actor van justitie bij te dragen aan een digitalisering die tot doel heeft de communicatie van advocaten van en naar de rechterlijke orde en de FOD Justitie op een eenvoudige manier te laten verlopen. De OVB verwijst naar de Jbox die sedert 2018 het unieke communicatiekanaal is tussen alle advocaten van het land (om en bij de 19.000 advocaten) en de overheid. In 2021 sloot ook de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen zich bij de Jbox aan. **De OVB bepleit een digitalisering die bestaande, goed functionerende, communicatiekanalen met elkaar verbindt, eerder dan een digitalisering die deze kanalen opheft zonder een concreet, evenwaardig alternatief te bieden.**

Wat de bijkomende wetswijzigingen betreft die geen verband houden met de digitalisering van justitie stelt de OVB vast dat de bepalingen inzake juridische tweedelijnsbijstand volledig in lijn zijn met het eerder uitgebrachte advies van de OVB. De OVB formuleert bijgevolg geen opmerkingen meer over deze bepalingen.

De structuur van onze overige opmerkingen ziet er als volgt uit:

- / algemene visie over de aanpak van de digitalisering van Justitie (punt 1);
- / *subsidiar*: artikelsgewijze commentaren bij de digitalisering van justitie (punt 2);
- / opmerkingen bij de overige wetsbepalingen (punt 3).

1 Algemene visie over de aanpak van de digitalisering van Justitie

Met **JustDeposit** (*gedinginleidende akten en procedurele stukken*) en **Jbox** (*bi-directionele mededelingen en kennisgevingen vanuit en naar de rechterlijke orde*) beschikt **Justitie** vandaag over twee goed functionerende informaticasystemen waarmee de actoren van Justitie op efficiënte wijze met elkaar kunnen communiceren via één unieke weg. Justitie beheert de werking van die twee informaticasystemen autonoom, wat haar toelaat om vlot in te spelen op de procedurele noden van alle betrokken actoren (hoven, rechtbanken en advocaten). De **communautaire Ordes** bouwden ondertussen verder op deze twee door Justitie ontwikkelde en beheerde informaticasystemen via een koppeling met het *Digital Platform for Attorneys* (DPA). Die koppeling heeft het voordeel dat advocaten via het DPA beschikken over bijkomende functionaliteiten, zoals hun authenticatie via de advocatenkaart, de mogelijkheid om machtigingen te verlenen aan kantoormedewerkers, en integratie met andere softwarepakketten.

De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen sloot zich al in 2021 op de Jbox aan,¹ en artikel 32ter, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek machtigt de Koning om het gebruik van die systemen uit te breiden tot andere diensten en instellingen buiten de rechterlijke orde (bv. het Grondwettelijk Hof, dat nog niet beschikt over een operationele elektronische procedure, of de FOD Financiën), zodat de actoren van Justitie in het kader van hun beroepsactiviteiten zowel met elkaar, als met andere aangesloten overheden via één unieke weg in contact kunnen treden.

Uit de memorie van toelichting bij het voorontwerp en de bewoording van bepaalde wijzigingsbepalingen blijkt evenwel dat de regelgever beoogt de Jbox te vervangen door de eBox, een informaticasysteem dat niet is ontwikkeld door Justitie en evenmin door haar wordt beheerd. De communautaire Ordes wezen er in het verleden al meermaals op dat **de e-Box, zeker in zijn huidige vorm, voor advocaten geen waardig alternatief vormt voor de Jbox**, onder meer om de volgende redenen:

- / **De eBox enterprise laat geen scheiding toe tussen de ‘persoonlijke’ communicatie van de ondernemer (bv. in zijn relatie met de fiscus) en de communicatie die de ondernemer ontvangt in het kader van zijn beroepsactiviteiten.** Met de Jbox verlopen die communicatiestromen vandaag strikt gescheiden. Nu ook advocatenkantoren als afzonderlijke houders van een ondernemingsnummer een eBox *enterprise* moeten activeren, naast elke individuele advocaat van het kantoor, dreigt een onoverzichtelijkheid te ontstaan, ook voor Justitie. In het verleden zijn er reeds advocaten geweest die professionele communicatie hebben ontvangen in hun eBox *burger* in plaats van hun Jbox. Om redenen van aansprakelijkheid is het zowel in hoofde van advocaten als in hoofde van de overheid uitermate belangrijk dat de hoven en rechtbanken de advocaten langs de correcte kanalen contacteren.
- / **Dat gebrek aan scheiding in de eBox enterprise tussen ‘professionele’ en ‘persoonlijke’ communicatie van de advocaat staat ook op gespannen voet met diens beroepsgeheim.** De eBox *enterprise* laat toe dat ondernemers andere gebruikers machtigen (bv. een externe boekhouder) om dat systeem in hun naam en voor hun rekening te beheren. Als de hoven en rechtbanken echter via de eBox met advocaten communiceren, dreigen die externe gebruikers ongecontroleerde toegang te krijgen tot documenten die gedekt zijn door het beroepsgeheim.
- / **De uitfasering van de Jbox is niet afgestemd op de inwerkingtreding van de wettelijke plicht voor houders van een ondernemingsnummer (onder wie advocaten) om een eBox enterprise te activeren.** Volgens het recent gewijzigde artikel 13 van de eBox-wet van 27 februari 2019 kan de Koning pas *ten vroegste* vanaf 1 januari 2025 alle of bepaalde categorieën van houders van een ondernemingsnummer verplichten om een eBox te activeren. Die datum is afgestemd op de wet van 26 januari 2021 *betreffende de dematerialisatie van de relaties tussen de Federale Overheidsdienst Financiën, de burgers, rechtspersonen en bepaalde derden en tot wijziging van diverse fiscale wetboeken en wetten*, die zgn. ‘professionele derden’ die handelen binnen de uitoefening van hun beroep, en ‘professionelen’ die onderworpen zijn aan onder meer de vennootschapsbelasting verplicht om *vanaf* 1 januari 2025 met de fiscus via de eBox te communiceren.² De afstemming van de eBox-wet en de wet van 26 januari 2021

¹ Zie wet van 30 juli 2021 ‘tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, aangaande de elektronische communicatie van procedurestukken en het aanpassen van de bestaande louter schriftelijke procedure bij Raad voor Vreemdelingenbetwistingen’, en het KB van 21 november 2021 ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2006 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, aangaande de elektronische communicatie van procedurestukken’.

² Zie in dit kader Adv.GBA 169/2022, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr. 3394/001, 84-97, en vooral 90-92, dat opmerkt dat het geen hout snijdt om te verwijzen naar de wet van 26 januari 2021 om houders van een ondernemingsnummer te dwingen een eBox *enterprise* aan te maken. Die fiscale wet maakt een onderscheid tussen personen die aan de personenbelasting zijn onderworpen en personen die aan de vennootschapsbelasting

vereist dus dat de Koning alle of bepaalde categorieën van houders van een ondernemingsnummer verplicht om een eBox *enterprise* te activeren *tegen of op* 1 januari 2025, om pas ten vroegste vanaf die datum via dat kanaal te communiceren. **Desondanks start de uitfasering van de Jbox reeds één jaar vroeger. De OVB betreurt dat er geen enkel overleg is gepleegd noch gepland met de communautaire Ordes over de manier van overbrugging van de periode van 1 januari 2024 tot 1 januari 2025 om een performante elektronische procedure in die periode te blijven garanderen.**

- / **De vroegtijdige uitfasering van de Jbox zonder (tijdelijk) alternatief dreigt bovendien een negatieve weerslag te hebben op de thans vigerende elektronische procedure.** Krachtens artikel 9, §2 van het KB van 16 juni 2016 doet de Jbox immers dienst als back-up systeem bij disfunctie van JustDeposit. Met andere woorden, als de Jbox wordt uitgefaseerd zonder alternatief, zullen de actoren van Justitie niet langer elektronisch kunnen communiceren met de hoven en recht-banken in het geval JustDeposit dienst weigert.
- / **Daarnaast dreigt de keuze voor de eBox ertoe te leiden dat Justitie haar elektronische procesvoering afhankelijk maakt van de gebreken in de eBox-wet** (zie in dat verband punt 2.4 en 2.5).

2 Artikelsgewijze opmerkingen bij de digitalisering van Justitie

2.1 Digitaal strafdossier

Artikel 19 voert bij artikel 563 Sv. het digitaal dossier in strafzaken in.

De OVB merkt op dat:

- / er geen melding wordt gemaakt van wie toegang heeft tot het digitaal dossier. Ook de advocaat wordt noch in de wettekst, noch in de memorie van toelichting vermeld. In het artikel ontbreekt bovendien een regeling die de authenticiteit van de identiteit van zij die toegang hebben tot het dossier verzekert. Voor een persoon die niet langer toegangsgerechtigd is omdat hij/zij bv. niet langer de functie bekleedt, moet het daadwerkelijk onmogelijk zijn om zich nog in het dossier in te loggen;
- / er een onderscheid wordt gemaakt tussen een procedurestuk met stuitende werking en een procedurestuk zonder stuitende werking (geavanceerde elektronische handtekening is enkel vereist voor wat procedurestukken zonder stuitende werking betreft);
- / er nood is aan het waarborgen van de kwaliteit en de integriteit van het dossier. Men moet willen vermijden dat er op het allerlaatste moment voor de zitting nog een stuk wordt toegevoegd of verwijderd. Dat heeft uiteraard een impact op de verdediging en gebeurt ook nu met het fysieke dossier. De OVB pleit er daarom voor:
 - te werken met een log in op basis waarvan alle toegangsgerechtigden kunnen zien wanneer er wijzigingen aan een dossier zijn doorgevoerd (bv. stuk toegevoegd of verwijderd). Dit soort notificaties kan bovendien als belangrijk

zijn onderworpen. Alleen die laatste categorie moet vanaf 1 januari 2025 verplicht via eBox communiceren met de fiscus. De GBA wijst erop dat die categorie echter niet naadloos samenvalt met de vereiste dat alle entiteiten met een ondernemingsnummer een eBox moeten activeren. Een natuurlijke persoon-zelfstandige moet ook een ondernemingsnummer aanvragen, maar zal onder de wet van 26 januari 2021 niet verplicht zijn om via de eBox met de fiscus te communiceren, omdat die categorie alleen valt onder de personenbelasting.

- bewijsmateriaal gebruikt worden bij eventueel cassatieberoep omwille van onregelmatigheden;
- het dossier vanaf een bepaald moment enkel nog “beschikbaar om te lezen” te maken, waardoor niemand nog een stuk kan toevoegen en er geen last minute aanpassingen meer kunnen gebeuren.

2.2 Centraal Register van Strafdossiers

Artikel 21 voert een Centraal Register van Strafdossiers in. Het voorgestelde artikel 564 Sv. neemt op quasi identieke wijze de doelstellingen over van de databank vonnissen en arresten, zoals bepaald in artikel 782 Ger.W., ingevoegd bij artikel 8 van de wet van 16 oktober 2022 *tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde en betreffende de bekendmaking van de vonnissen*.

De OVB maant aan tot voorzichtigheid. De gegevens vermeld in vonnissen en arresten, die in de regel openbaar zijn, kunnen niet zonder meer worden gelijkgeschakeld met de inhoud van een strafdossier. Een strafdossier is veel uitgebreider en bevat nog veel meer persoonlijke gegevens. Zo stelt de OVB zich bv. vragen bij de verwerking van de gegevens uit deze dossiers voor historische, wetenschappelijke of journalistieke doeleinden. De OVB staat derhalve terughoudend tegenover een register van strafdossiers dat op identieke wijze aan de databank vonnissen en arresten zou worden geregeld. Het voorontwerp betreft op dit punt een copy-paste van de bestaande wetgeving. De OVB vraagt om concreet te onderzoeken waar differentiatie gepast is.

Ten slotte wijst de OVB op de vermelding van de “ontwikkeling van algoritmes die de magistraten in de uitvoering van hun wettelijke opdrachten zullen moeten ondersteunen”, als één van de doelen geformuleerd in de memorie van toelichting. Dergelijke tools kunnen de consistentie van de rechtspraak bevorderen, maar kunnen ook een risico inhouden op automatisering en het principe van de individualisering van de rechterlijke beslissing. Onderzoek heeft bovendien al herhaaldelijk aangetoond dat het gebruik van AI bij de opmaak van vonnissen ernstige sporen van vooringenomenheid en discriminatie kan bevatten.³ Om die reden acht de OVB het aangewezen om te kunnen zetelen in het subcomité zoals bedoeld in artikel 37 van het ontwerp. De OVB heeft immers de wettelijke taak om de belangen van de rechtzoekende en deze van de advocaat te beschermen. Het gevaar dat de algoritmes zich zullen baseren op de bestaande menselijke vooroordelen is niet denkbeeldig.

2.3 Gerechtelijk elektronisch adres

Artikel 23, 1° van het voorontwerp wijzigt de definitie van “gerechtelijk elektronisch adres” in artikel 32, 5° Ger.W., die thans als volgt zal luiden:

“[Het gerechtelijk elektronisch adres is] het unieke elektronisch adres dat door de bevoegde overheid wordt toegekend aan een natuurlijke persoon, rechtspersoon of entiteit op grond van een persoonlijke of professionele hoedanigheid.”

De vraag rijst wie of wat “de bevoegde overheid” is. Dit wordt niet omschreven in de memorie van toelichting. Desondanks heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, in zijn advies bij de eerdere versie

³ Zie bv. European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), *Bias in algorithms: Artificial intelligence and discrimination*, 2022, http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-bias-in-algorithms_en.pdf; G. VAN DIJCK, ‘Algoritmische risicotaxatie van recidive: over de Oxford Risk of Recidivism tool (OXREC)’, ongelijke behandeling en discriminatie in strafzaken, *NJB* 2020/1558; C. DAELMAN en K. YORDANOVA, “AI through a human rights lens”, in J. DE BRUYNE en C. VANLEENHOVE (red.), *Artificial intelligence and the law*, Antwerpen, Intersentia, 2023, 135-168.

van die definitie (waarin eveneens sprake was van “de bevoegde overheid”) gevraagd om dat begrip te duiden. **De regelgever neemt dus best een omschrijving op van wie of wat onder “de bevoegde overheid” moet worden verstaan, minstens in de memorie van toelichting.**

2.4 Juridische bezwaren tegen de eBox als communicatiekanaal voor de actoren van Justitie

a) Schending gelijkheidsbeginsel

Artikel 24 van het voorontwerp vervangt artikel 32ter Ger.W. waardoor voortaan elke neerlegging, kennisgeving of mededeling in het kader van het gerechtelijk wetboek, elektronisch kan gebeuren via het informaticasysteem dat de Koning aanwijst of op de wijze die Hij bepaalt, ongeacht of die neerlegging, kennisgeving of mededeling afkomstig is van een actor van Justitie.

Zoals uiteengezet onder *punt 1* leidt de OVB uit de memorie van toelichting en de voorgestelde wijzigingsbepalingen af dat de minister beoogt de Jbox te vervangen door de eBox. De OVB merkt evenwel op dat **de eBox-wet van 27 februari 2019 mogelijk in strijd is met het gelijkheidsbeginsel**. Het volstaat hier te verwijzen naar de adviezen van de Raad van State bij de wijziging van de eBox-wet van 27 februari 2019 en bij de wet van 26 januari 2021 (communicatie met de fiscus via eBox).⁴ Volgens de Raad dreigt een schending van het gelijkheidsbeginsel omdat enkel in hoofde van de houder van een ondernemingsnummer een verplichting bestaat om een eBox te activeren. De Raad stelt voor om minstens een overmachtregeling in beide wetten op te nemen voor het geval de eBox niet functioneert. De wetgever gaf gevolg aan dat advies voor wat de wet van 26 januari 2021 betreft maar voorzag geen gelijkaardige regeling in de wet tot wijziging van de eBox-wet.

De OVB merkt bijkomend op dat de wetgever ook voor natuurlijke personen geen overmachtregeling in de eBox-wet heeft bepaald. **Bijgevolg moet de regelgever een uitdrukkelijke overmachtregeling invoeren in de eBox-wet voor zowel natuurlijke personen als voor houders van een ondernemingsnummer in geval respectievelijk de eBox burger of de eBox enterprise dienst weigert. Die overmachtregeling moet daarenboven in alle situaties toepasbaar zijn**, bijvoorbeeld wanneer de disfunctie zich op de laatste dag van een termijn voordoet.⁵

b) Instemming van natuurlijke personen

Het vierde lid van het nieuw ontworpen artikel 32ter Ger.W. (**artikel 24** van het voorontwerp) bepaalt – analoog aan de regeling in het recent gewijzigde artikel 6, lid 2 van de eBox-wet – dat natuurlijke personen uitdrukkelijk en voorafgaand moeten instemmen met de elektronische ontvangst van kennisgevingen en mededelingen. Volgens de memorie van toelichting wordt zo rekening gehouden met de rechtszoekenden die mogelijk geen toegang hebben tot de nodige informaticatools of die niet over de nodige digitale vaardigheden beschikken om met zulke tools om te gaan.

Die bepaling doet uitschijnen dat natuurlijke personen die houder zijn van een eBox burger toch de keuze hebben om communicatie van de hoven en rechtbanken (niet) elektronisch te ontvangen. Dat zou indruisen tegen de logica van de eBox-wet, die natuurlijke personen een dergelijke keuze niet aanreikt. Integendeel, zodra een natuurlijke persoon een eBox burger activeert, ontvangt hij voortaan de berichten van *alle* aangesloten overheden elektronisch. Na activatie van de eBox burger is het niet langer mogelijk om berichten van bepaalde aangesloten overheden op papier te ontvangen. Wil een burger berichten opnieuw op papier ontvangen, dan zal hij de eBox burger moeten deactiveren.

⁴ Adv.RvS nr. 71.469/4 van 13 juni 2022, Parl.St. Kamer 2022-2023, nr. 3394/001, (34) 35-36

⁵ *Ibid.*, 36.

Daarnaast rijst de vraag wat de verhouding is tussen het nieuw ontworpen artikel 32ter, vierde lid Ger. W. en het nieuw ontworpen artikel 32, derde lid Ger.W., dat dezelfde bepaling bevat met betrekking tot het gerechtelijk elektronisch adres. **Betekent instemming met het gerechtelijk elektronisch adres automatisch ook instemming met de activering van een eBox burger?**

2.5 Elektronische kennisgevingen: toegankelijkheid, authenticiteit en interne opslag

a) Toegankelijkheid

Artikel 26 van het voorontwerp vult artikel 53bis Ger.W. aan met een tweede paragraaf die de aanvang van een termijn regelt ten aanzien van de geadresseerde in geval van een elektronische kennisgeving aan diens gerechtelijk elektronisch adres. De termijn begint dan te lopen vanaf de eerste dag die volgt op de dag waarop de kennisgeving *toegankelijk* is voor de geadresseerde. Met deze formulering wordt volgens de memorie van toelichting aansluiting gezocht bij het nieuwe artikel 5, derde en vierde lid van de eBox-wet.

Het is de OVB evenwel niet duidelijk wat de regelgever onder het **begrip “toegankelijk”** verstaat. Zoals de Raad van State in zijn advies bij het nieuwe artikel 5, derde lid van de e-Box-wet terecht opmerkte, is het vanuit het oogpunt van rechtszekerheid van belang om te weten wat onder “toegankelijk” wordt verstaan.⁶

Bijgevolg raadt de OVB aan om het begrip “toegankelijk” te omschrijven in het Gerechtelijk Wetboek, dan wel minstens een machtiging aan de Koning in artikel 53bis op te nemen die Hem toelaat om een termijnregeling in te voeren die aangepast is aan de noden van de elektronische communicatie naar en van de hoven en rechtbanken. Alleen zo kan verzekerd worden dat zowel burgers als ondernemingen (zoals advocaten) met zekerheid weten wanneer een termijn aanvangt. Het ontwerp van wet verliest immers uit het oog dat de machtiging aan de Koning in het nieuwe artikel 6, vierde lid van de eBox-wet slechts betrekking heeft op de eBox *burger* voor natuurlijke personen, maar niet op de eBox *enterprise* voor de houders van een ondernemingsnummer. De Koning beschikt in het kader van de eBox-wet dus niet over een uitdrukkelijke rechtsgrond om een juridisch kader te scheppen dat garandeert dat ook ondernemingen redelijkerwijs kennis hebben kunnen nemen van berichten die hun via de eBox *enterprise* zijn bezorgd, en bijgevolg met zekerheid kunnen vernemen wanneer een termijn aanvangt. Dat is dus een lacune in de eBox-wet.

De regelgever kan ter omschrijving van het begrip “toegankelijk” inspiratie vinden in artikel 85bis, §13, vierde lid van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’, dat luidt als volgt:

“De termijnen die deze berichten [over neerleggingen van processtukken, betekeningen, kennisgevingen en oproepingen in het elektronisch dossier] doen ingaan, nemen een aanvang wanneer de bestemming het stuk voor het eerst raadpleegt, ongeacht het de dossierbeheerder dan wel een van zijn gedelegeerden betreft. Wanneer een stuk door de bestemming ervan niet is geraadpleegd binnen drie werkdagen na het versturen van het bericht, wordt een elektronisch herinneringsbericht verstuurd. Wanneer het stuk niet is geraadpleegd, wordt het geacht ter kennis zijn gebracht bij het verstrijken van de derde werkdag nadat het elektronisch herinneringsbericht is verstuurd.”

⁶ Adv.RvS nr. 71.469/4 van 13 juni 2022, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr. 3394/001, (34) 39. De Raad benadrukte dat “de definitie van het ‘tijdstip waarop het bericht toegankelijk is voor de bestemming’ pas aanvaardbaar is wanneer het juridische kader garandeert dat de bestemming redelijkerwijs kennis heeft kunnen nemen van de ontvangst van een elektronisch bericht via de eBox.”

b) Authenticiteit en interne opslag

In het ontwerp ontbreekt een regeling die de authenticiteit van de identiteit van zij die toegang hebben tot het elektronisch systeem verzekert en verifieert.

Om redenen van rechtszekerheid en om discussies te vermijden, moet het elektronisch systeem de kennisgevingen in zijn gebruikersinterface opslaan, zodat de bestemmingen ervan die berichten ook in het systeem zelf kunnen raadplegen. Als de kennisgevingen alleen naar de e-mail van de bestemmingen worden verstuurd, zonder afzonderlijke weergave in het elektronisch systeem, bestaat immers het gevaar dat ze die berichten wegens een malfunctie niet aankrijgen of uit het oog verliezen.

2.6 Weglating en doorhaling op de algemene rol

Artikel 38 van het voorontwerp vervangt artikel 730, §2, a) Ger.W. om de regeling voor zaken waarvoor sinds 24 maanden geen zitting meer werd vastgesteld zowel eenvoudiger en doeltreffender te maken, als in overeenstemming te brengen met de huidige werkwijze. Thans zal de griffier ieder jaar tussen 1 juni en 30 september de zaken opsommen waarvoor sinds 24 maanden geen zitting meer is vastgesteld. Vervolgens brengt hij de partijen op de hoogte dat hun zaak ambtshalve zal worden weggelaten van de algemene rol bij gebrek aan een aanvraag tot handhaving. Die kennisgeving vindt steeds plaats op 30 september (*ofwel de eerstvolgende werkdag*) door elektronische bekendmaking overeenkomstig de regels die de Koning vaststelt, of per aangetekende zending met ontvangstbewijs aan partijen die zich niet door een advocaat laten vertegenwoordigen of bijstaan. De tekst van de kennisgeving zal onder meer stellen dat indien er *elementen* zijn opgedoken in het dossier tussen het tijdstip van de controle door de griffier en de kennisgeving, de kennisgeving als niet bestaande wordt beschouwd. De partijen beschikken over een termijn van twee maanden na de kennisgeving om een aanvraag tot handhaving in te dienen. Gebeurt dat niet door ten minste één partij, dan wordt de zaak ambtshalve weggelaten van de algemene rol. Wel kan die zaak terug worden ingeschreven op aanvraag van de meest gereede partij.

De OVB heeft enkele vragen ter verduidelijking bij artikel 38 van het voorontwerp:

- / Er wordt bepaald dat de kennisgeving plaatsvindt op 30 september, of op de hierop volgende werkdag. De OVB vraagt zich af of de **zinsnede “of op de hierop volgende werkdag” enkel van toepassing is indien 30 september op een zaterdag of zondag valt?** Als dat inderdaad de bedoeling is, doet de OVB de suggestie om dat verder te verduidelijken in de tekst. Zoals de tekst momenteel geredigeerd is, lijkt de griffie immers de vrije keuze te hebben om de kennisgeving te verrichten op 30 september dan wel op de hierop volgende werkdag.
- / Het is de OVB niet duidelijk wat met de **notie “elementen”** wordt bedoeld. Welke “elementen” volstaan om de kennisgeving als niet bestaande te beschouwen? **Hoe kan een partij weten/aantonen dat zulke “elementen” zijn opgedoken en zekerheid verkrijgen over de vraag of deze “elementen” wel degelijk volstaan** om geen rekening meer te moeten houden met de kennisgeving? De OVB vreest dat deze bepaling aanleiding zal geven tot veel onzekerheid.
- / Ook het begrip “**elektronische ‘openbare’ bekendmaking**” noopt volgens de OVB tot verdere verduidelijking. Hoewel het aspect ‘openbaar’ wellicht slaat op het feit dat de lijst, zoals de memorie van toelichting stelt, voor iedereen raadpleegbaar blijft, rijst de vraag **waar dat precies kan gebeuren**. Dergelijke elektronische openbare bekendmaking lijkt overigens wel toegankelijk te zijn maar **niet “rechtstreeks” of “gericht”**. Een kennisgeving middels elektronische openbare bekendmaking biedt bijgevolg **geen zekerheid** dat de (advocaten van) partijen de informatie **wel degelijk ontvangen**. Er bestaat een risico dat de advocaat / partij niet (tijdig) opmerkt dat een zaak via elektronische openbare bekendmaking is bekendgemaakt en aldus niet tijdig een verzoek tot handhaving wordt ingediend.

- / Tot slot stelt de memorie van toelichting dat **in de toekomst de kennisgeving ten aanzien van partijen die geen advocaat hebben elektronisch kan gebeuren, maar ook dat vloeit thans niet voort uit de wettekst**, die slechts bepaalt dat personen die niet door een advocaat worden vertegenwoordigd of bijgestaan, alleen via (papieren) aangetekende zending met ontvangstbewijs op de hoogte worden gebracht.

2.7 Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde

a) Rechtsmiddel

Artikelen 59-61 en 63-64 van het voorontwerp wijzigen de wet van 16 oktober 2022 ‘tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde en betreffende de bekendmaking van de vonnissen en arresten [...]’ teneinde te bepalen dat er geen rechtsmiddel openstaat tegen de beslissing van het vonnisgerecht om de publicatie van het gepseudonimiseerde vonnis te verbieden of slechts de publicatie van een gedeelte ervan toe te laten wegens de disproportionele impact dat de gehele of gedeeltelijke bekendmaking anders zou hebben op de rechten en vrijheden van de partijen of andere betrokken personen. In dat geval moet de rechter het vonnis wel integraal uitspreken of ter beschikking stellen van het publiek in de zittingszaal tot aan het einde van de zitting.

Volgens de memorie van toelichting zou er een “procedure binnen de procedure” ontstaan als partijen een rechtsmiddel zouden kunnen aanwenden tegen die beslissing. **Gelet op de mogelijk nefaste gevolgen van een gehele of gedeeltelijke bekendmaking van een gevoelige uitspraak voor het privéleven van de betrokkene en diens recht om vergeten (artikel 17 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming) te worden, lijkt een beroepsmogelijkheid net wel vereist.**

b) Pseudonimisering van gegevens over advocaten

De OVB verzoekt om artikel 9, 6° van de wet van 16 oktober 2022, dat tussen het tweede en derde lid van artikel 782, §5 Ger.W. vijf leden invoegt, te wijzigen. Het gaat meer bepaald om het derde punt van wat dan het nieuwe artikel 782, §5, derde lid Ger.W. zou worden:

*“3° in afwijking van de bepalingen onder 1° en 2°, op beslissing van de korpschef van het gerecht na advies van het openbaar ministerie **of, in geval van identiteitsgegevens van een advocaat, na het advies van de bevoegde stafhouder**, indien de verspreiding ervan de veiligheid van de magistraten, de leden van de griffie, de advocaten of hun entourage in het gedrang kan brengen, de identiteitsgegevens van deze personen vermeld in het vonnis evenals, binnen de limieten van zijn leesbaarheid en begrijpelijkheid, elk element in het vonnis dat toelaat deze personen rechtstreeks of onrechtstreeks te identificeren;”*

Het lijkt ons niet de taak van het openbaar ministerie om hierover te adviseren, wel van de stafhouder. De stafhouder waakt immers over de belangen van de advocaten die bij diens Orde zijn ingeschreven.

3 Opmerkingen bij de overige bepalingen van het voorontwerp (wijzigingen Wetboek van Strafvordering)

Artikel 13 voegt in artikel 195 van het Wetboek van Strafvordering enkele leden toe tussen het eerste en tweede lid. Daarin wordt onder meer geformuleerd wat er vermeld moet worden in een vonnis in strafzaken. Het betreft een kopie van artikel 780 Ger.W., met dit verschil dat de niet-vermelding van deze aspecten daar leidt tot nietigheid. De OVB stelt zich de vraag waarom het gevolg “op straffe van nietigheid” niet is overgenomen in artikel 13 van het voorontwerp voor wat betreft de strafrechtelijke vonnissen.

Artikel 70 vermeldt in het laatste lid van het nieuwe artikel 21bis/1 Sv. dat de persoon die inzage van zijn in het dossier verwerkte persoonsgegevens vraagt, geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp mag neerleggen binnen een termijn van zes maanden na de beslissing over het vorige verzoek. De OVB vindt een wachttijd van 6 maanden na een antwoordtermijn van 4 maanden te lang. Deze termijn is thans 3 maanden. Bovendien hebben benadeelde partijen het recht om sneller (opnieuw) inzage te krijgen in het strafdossier.

Artikel 71 voegt een nieuw artikel 21bis/2 Sv. in, dat in §7 onduidelijk creëert voor wat betreft de antwoordtermijn op het verzoek om een bijkomende opsporingshandeling. Bedraagt deze 4 maanden en 15 dagen of 4 maanden, waarna men 15 dagen moet wachten om de KI te kunnen vatten?

Met betrekking tot §8 van hetzelfde artikel verwijst de OVB naar haar opmerking bij artikel 70, die hier ook op van toepassing is.

Artikel 72 voegt een nieuw artikel 21bis/3 SV. in. Het vierde lid van de eerste paragraaf vermeldt redenen op basis waarvan de procureur des Konings het verzoek om persoonsgegevens te verbeteren, aan te vullen of te verwijderen kan afwijzen. De laatste reden luidt: "het verzoek is ongegrond". De OVB vindt deze motivering veel te algemeen. Het is een *catch all* bepaling die geen verdere motivering vereist en alle daarboven vermelde concrete redenen overbodig maakt vermits het openbaar ministerie steeds hierop kan/zal kunnen terugvallen.

§1, zevende lid: zie opmerking bij artikel 71.

Artikel 76: zie opmerking bij artikel 71.

Artikel 81 introduceert het nieuwe artikel 90sedecies Sv., dat de mogelijkheid voor de procureur des Konings bepaalt om in het openbaar belang bepaalde gegevens betreffende strafbare feiten aan de pers te verstrekken. Het artikel vermeldt dat daarbij de identiteiten van de in het dossier genoemde persoon "voor zover als mogelijk" niet wordt vrijgegeven. De OVB ziet geen reden om deze mogelijkheid open te laten.

